

Landbouw van lange duur : permacultuur

De gangbare landbouw is zowat een industriële bedrijvigheid geworden. De gevolgen zien we alom : machinale bewerkingen hebben de bodem verdicht , het water kan niet goed meer infiltreren, de grond verdroogt en bij de eerstvolgende stortbui spoelt hij af. Steeds meer mest en gewasbeschermingsmiddelen zijn nodig om een rijke oogst te bekomen. Het leven in de bodem is echter dood. Er zijn vele monden te voeden op deze planeet. Een industriële landbouw lijkt dus onvermijdelijk.

Tasmanië, 30 jaar geleden

Zo'n goeie 30 jaar geleden had men dezelfde problemen ook in Tasmanie, Australië : verwoestijning en bodemerosie namen er schrikwekkende vormen aan. Daarnaast waren grondwatervervuiling door veelvuldig gebruik van (kunst)mest- en bestrijdingsmiddelen en op grote schaal voorkomende ziekten een groot probleem.

Twee mannen, Bill Mollison en David Holmgren ontwikkelden daarom een methode door natuurlijke ecosystemen en traditionele kleinschalige voedselproductiesystemen te bestuderen. Het basisidee van deze methode was de sterkte en de veerkracht van een natuurlijk ecosysteem gebruiken om ook functies voor de mens, zoals voedselvoorziening, te vervullen. Zij schreven er een boek over : "permaculture one" en permacultuur was geboren.

Permacultuur als oplossing voor toekomstige voedselvoorziening

Permacultuur zou een oplossing kunnen bieden voor onze toekomstige voedselvoorziening en dat binnen de veerkracht van ons ecosysteem. Volgens Taco Blom in een aflevering van Telefacts van 24 oktober zou een stuk permacultuurgrond van 125 m² voldoende zijn om 1 persoon 1 jaar lang van groenten en fruit te voorzien. Men bewerkt de bodem daarbij minimaal en gebruikt geen pesticiden en kunstmest, waardoor deze landbouwmethode energiezuinig en klimaatvriendelijk is en past binnen een samenleving, die onafhankelijk is van fossiele brandstoffen.

Onbekend maakt onbemind

Permacultuur is nog weinig bekend, zelfs in kringen van ecologische tuiniers en natuurmensen. De methode onderscheidt zich van biologische landbouw, die zich ook baseert op ecologie, o.a.

door gebruik te maken van vooral meerjarige of zelfuitzaaiende planten, het laten rusten en afdekken van de vruchtbare bovenlaag van de grond en het nastreven van een gesloten zelforganiserend kringloopsystemen. In de praktijk is permacultuur meestal gericht op kleinschalige zelfvoorzienende landbouw, terwijl biologische landbouw meer commercieel productiegericht is.

Principes

Hoewel het een praktisch systeem is het ook een ethisch systeem, gebaseerd op 3 principes : zorg voor de aarde : alle ecosystemen moeten zich kunnen ontwikkelen ; zorg voor de mensen : alle mensen moeten toegang hebben tot wat nodig is voor hun voortbestaan & limiteren van consumptie : door onze behoeften te reguleren maken we de middelen vrij om de eerste 2 principes te realiseren. Permacultuur is gericht op de langetermijn overleving van mens en aarde/natuur. Naast de 3 ethische principes zijn systeemdenken en patronen, bijvoorbeeld in ruimte en tijd belangrijke principes.

Mulchen

Een typisch permacultuur-gebruik is mulchen. Door het bedekken van de zwarte grond met organisch materiaal als bladeren, stro, dode plantenresten, zaagsel, etc. kan er geen licht bij de grond. Daardoor komt onkruid minder snel op. De mulchlaag gedraagt zich ook als de beschermende huidlaag voor het onderliggende vruchtbare weefsel. Het organische materiaal houdt ook goed het vocht vast waardoor de bodem minder snel uitdroogt. In de winter beschermt deze laag de wortels tegen vorstschade. Bovendien beginnen micro-organismen het dode organische materiaal

houdt ook goed het vocht vast waardoor de bodem minder snel uitdroogt. In de winter beschermt deze laag de wortels tegen vorstschade. Bovendien beginnen micro-organismen het dode organische materiaal te verteren, zodat dit wordt omgezet in voedingsstoffen voor de plant waar het omheen ligt. De grond wordt daardoor steeds vruchtbaarder, terwijl kunstmest overbodig is. Mulchen scheelt bovendien ook nog eens veel werk. Dit in tegenstelling tot de industriële landbouwmethodes, waarbij de afscherpende toplaag gescheurd wordt, het onderliggende vruchtbare weefsel uitdroogt en aangetast raakt. Permacultuur werkt mee met de natuur, terwijl de gangbare landbouw eerder een gevecht mee is.

Zelforganiserende kringloop

In de permacultuurtuin worden ook kringlopen nagestreefd. Er is een waterkringloop, regenwater wordt gebruikt voor bevloeiing van de gewassen, afvalwater gezuiverd door een rietveld,.. Qua planten wordt vaak gekozen voor planten met meerdere functies : eetbaar, medicinaal, stikstofbindend, voedsel- of nectar voor andere tuinbewoners,.. en ze zijn bij voorkeur doorlevend of zichzelf uitzaaiend. Ook is de afval van het ene element, zoals bladeren, snoeihout,.. een input voor het andere element bv. voor mulch of voor een afrasterend vlechtwerk.

Het ontwerpen van een permacultuurtuin begint met het nauwkeurig waarnemen en in kaart brengen van een locatie en de gebruikers ervan. Factoren als zon en schaduw, wind en neerslag worden onderzocht. Ook andere stromen, zoals energie, mensen en materiaal worden meegenomen. Patronen in bodem, vegetatie, dierenpopulaties en dergelijke worden in kaart gebracht. Men brengt dan al die elementen samen tot een ontwerp met optimale opbrengst en veerkracht. In ons land is het belangrijk om het ontwerp zo te maken dat er veel zon wordt ingevangen en dat sterke winden worden omgeleid. In droge landen worden de ontwerpen vooral gemaakt voor optimale wateropvang en -behoud. In landen als Jordanië bv. is men bezig woestijn te vergroenen met behulp van een goed ontworpen permacultuursysteem

Permacultuur heeft een breder toepassingsgebied dan alleen voedselproductie. Het is een integraal principe in de richting van een zelfvoorzienend, zelfonderhoudend ecosysteem, waarin totale interactie tussen planten dieren, mensen, economie, wonen... wordt nagestreefd. Voedsel, bodem, water, energie, huisvesting, sociale en financiële structuren zijn de belangrijkste werkterreinen. Het transitiedenken, zoals dat nu algemeen bekend geraakt, is gegroeid vanuit het permacultuur -gedachtengoed.

Van permacultuur gaan we de komende jaren nog veel horen. Bijkomende onderzoek van deze alternatieve landbouwmethode zou zeer nuttig zijn. Hier werk van maken is alvast een tip die we het West-Vlaams onderzoekscentrum Inagro willen meegeven.

Tekst Katty De Wilde

Bronnen en meer info:

www.permaculture.co.uk ; www.permaculture-info.co.uk : Engelstalige site over permacultuur, die bulkt van informatie, literatuur,...

www.samenland.be . Permacultuurproject op initiatief van Taco Blom te Sint-Truiden. Men

levert wekelijks een 80-tal groentenpakketten, gekweekt volgens de permacultuurprincipes

www.voedselbos.be. Permacultuurproject van Bert D'Hondt te Nokere

www.yggdra.be. Yggdrasil is een pionier op vlak van permacultuur in ons land. Lucrèce en Piet Anrijs startten er zo'n 12 jaar geleden ook met de eerste permacultuurcursussen. Ze hebben ook een hoevewinkel met producten uit hun permacultuur-landbouwbedrijfje

www.hofterwilgen.be. Hof ter Wilgen is een permacultuurproject waar je kan overnachten in een tent, kamer of yurt.

www.arcenciel.be. Arc en Ciel in Wallonië is ook een project waar met permacultuur voedsel gekweekt wordt.

www.livinglands.be . blog over Holzer's permacultuur

Boeken en magazines :

"Tuinen van overvloed. Permacultuur als duurzame inspiratie van de leefomgeving"- Fransje De Waard "Holzer's permacultuur". Boek van de Oostenrijkse "agrar rebel" Sepp Holzer. Hij maakte van de boerderij van zijn vader een succesvol landbouwbedrijf en een natuurlijk paradijs.

"How to make a forest garden". Patrick Whitefield.

"Permaculture magazine, ecological solutions for everyday living"-engelstalig tijdschrift

"Sapstroom", tijdschrift van Yggdrasil vzw.

Te bekijken via internet :

www.youtube.be "a farm for the future" Rebecca Hosking uit Devon, Engeland heft de boerderij van haar ouders geerfd en wil er een boerderij van de toekomst van maken. Kijken!

www.youtube.be "Farming with nature-permaculture with Sepp Holzer."

